

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ДЕРЖАВНА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. М. ОСТРОВСЬКОГО
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

**К А Л Е Н Д А Р
ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ
НА 1999 РІК**

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ДЕРЖАВНА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. М. ОСТРОВСЬКОГО
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

К А Л Е Н Д А Р
ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ
НА 1999 РІК

П Е Р Е Д М О В А

«Календарі знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини» видаються Хмельницькою обласною науковою бібліотекою ім. М. Островського з 1966 року. Мета їх — надати бібліотекарям, читачам, усім, хто цікавиться краєзнавством, довідковий матеріал про важливі події в історії області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, які життям та діяльністю пов'язані з Хмельниччиною.

Пропонований випуск відкривається хронологічним переліком основних знаменних і пам'ятних дат 1999 року. Деякі з них супроводжуються текстовими довідками та бібліографічними списками літератури. Такі дати позначені у переліку зірочками (*).

У бібліографічних списках література групується у логічній послідовності. Іноді, за браком матеріалу, до них включено джерела із зведеного краєзнавчого каталогу, які відсутні в нашій бібліотеці.

Відбір літератури завершено у листопаді 1998 року.

Суттєву допомогу у складанні хронологічного переліку знаменних і пам'ятних дат 1999 року надали провідний спеціаліст обласного державного архіву Н. А. ВІНІДІКТОВА та кандидат філологічних наук В. П. МАЦЬКО.

Складач: С. Михайлова

Редактор: В. Мельник

Відповідальна за випуск: С. Л. Карван

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ НА 1999 РІК

- 1 СІЧНЯ — 55 років від дня народження М. Ф. Федунця — українського поета, голови обласної організації Національної Спілки письменників України. Народився в с. Сушівці Білогірського р-ну.
- 2 СІЧНЯ — 125 років від дня народження Василя Біднова (1874—1935) — історика, церкви, професора богословського факультету Кам'янець-Подільського державного університету (1919—1920).
- 5 СІЧНЯ — 90 років від дня народження С. І. Данилишина (1909—1973) — художника театру, заслуженого діяча мистецтв України. Народився в с. Юхимівці Волоцького р-ну.
- 6 СІЧНЯ — 165 років від дня народження С. В. Руданського (1834—1873) — видатного українського письменника. Навчався у Кам'янець-Подільській духовній семінарії (1849—1956). На Поділлі збирав фольклор, написав перші оригінальні твори.
- 8 СІЧНЯ — 75 років від дня народження Г. М. Драговоза — поета, члена міської літературної спілки «Поділля».
- 8 СІЧНЯ* — 60 років від дня народження П. П. Карася — відомого українського поета, публіциста, члена обласної організації Національної Спілки письменників і Спілки журналістів України, заслуженого журналіста України, лауреата обласних премій ім. В. Булаєнка та М. Годованця. Народився в с. Коханівка Полонського р-ну.
- 8 СІЧНЯ — 55 років з часу визволення м. Полонного від німецько-фашистських загарбників.
- 10 СІЧНЯ — 70 років від дня народження В. І. Зноби — народного художника України, автора пам'ятника Т. Шевченкові у Хмельницькому.
- 13 СІЧНЯ — 75 років від дня народження І. В. Гарнаги — історика-краєзнавця, археографа, архівіста Поділля.
- 15 СІЧНЯ — 70 років з часу оголошення замку князів Острозьких у м. Старокостянтинові державним історико-культурним заповідником (згідно з Постановою Ради Народних Комісарів УРСР від 15 січня 1929 р.)

- 16 СІЧНЯ — 555 років з часу першої письмової згадки про м. Красилів.
- 16 СІЧНЯ — 45 років з часу перейменування м. Проскурова в м. Хмельницький, а Кам'янець-Подільської області в Хмельницьку (згідно з указом Президії Верховної Ради УРСР від 16 січня 1954 р.)
- 18 СІЧНЯ — 165 років від дня народження В. Б. Антоновича (1834—1908) — видатного українського історика, археолога, археографа, етнографа, почесного члена Подільського товариства.
- 18 СІЧНЯ — 70 років від дня народження Н. О. Наталової — заслуженої артистки України. Працювала в Хмельницькому обласному театрі ім. Г. Петровського з 1959 року.
- 18 СІЧНЯ — 55 років з часу визволення м. Славути від німецько-фашистських загарбників.
- 25 СІЧНЯ — 85 років від дня народження П. П. Вербицького (1914—1960) — українського літературознавця. Народився в м. Старокостянтинові.
- 27 СІЧНЯ — 40 років з часу ліквідації Вовковинецького та Миньковецького районів (згідно з указом Президії Верховної Ради УРСР).
- 27 СІЧНЯ — 160 років від дня народження П. П. Чубинського (1839—1884) — видатного етнографа, поділлезнавця. У 1869 р. обстежив Старокостянтинівський, Ушицький, Кам'янець-Подільський повіти, м. Кам'янець. Працював у Летичівському повіті.
- 6 ЛЮТОГО — 125 років від дня народження О. М. Стешенко (1874—1942) — української письменниці, перекладачки, дочки М. Старицького. Перебувала у Кам'янці-Подільському, Полонному.
- 7 ЛЮТОГО — 70 років від дня народження І. А. Стасюка — краєзнавця, публіциста, члена Спілки журналістів України. Народився в с. Карабіївці Теофіпольського р-ну.
- 11 ЛЮТОГО — 55 років з часу визволення м. Шепетівки від німецько-фашистських загарбників.
- 15 ЛЮТОГО — 80 років з часу кривавого повстання та єврейського погрому у м. Проскурові.

- 17 ЛЮТОГО — 55 років з часу загибелі В. О. Котика (1930—1944) — піонера-партизана, Героя Радянського Союзу. Народився в с. Хмелівка Шепетівського р-ну.
- 20 ЛЮТОГО — 55 років з часу визволення смт Білогір'я (колишнє Ляхівці) від німецько-фашистських загарбників.
- 24 ЛЮТОГО — 90 років, від дня народження І. Г. Павловського — генерала армії, Героя Радянського Союзу, уродженця с. Теремківці Чемеровецького р-ну.
- 24 ЛЮТОГО — 80 років від дня народження І. О. Ткачука — Героя Радянського Союзу, уродженця с. Жижниківці Білогірського р-ну.
- 27 ЛЮТОГО — 80 років від дня народження В. М. Калініної — заслуженої артистки України. Народилася в с. Маначин Волочиського р-ну. Працювала в Хмельницькому обласному театрі ім. Г. Петровського з 1947 по 1976 рр.
- ЛЮТИЙ — 70 років з часу заснування артілі ім. Леніна с. Фрідріхівці Орининського р-ну (нині КСП «Нове життя» с. Залісся-1 Кам'янець-Подільського р-ну).
- 4 БЕРЕЗНЯ — 75 років з дня народження Василя Дубини — українського поета. Народився в с. Мала Стружка Новоушицького р-ну. 1952 року виїхав до США, живе в м. Чікаго.
- 4 БЕРЕЗНЯ — 55 років від дня народження В. М. Рогова — українського вченого-гідротехніка, першого академіка НАН незалежної України, заслуженого діяча науки і техніки України.
- 6 БЕРЕЗНЯ — 75 років від дня народження Ю. В. Букатевича — прозаїка. З 1947 р. живе у м. Хмельницькому.
- 8 БЕРЕЗНЯ — 80 років від дня народження А. А. Каспрука (1919—1982) — українського літературознавця, критика. Народився в с. Стрекові Деражнянського р-ну.
- 8 БЕРЕЗНЯ — 55 років з часу визволення смт. Стара Синява від німецько-фашистських загарбників.
- 8 БЕРЕЗНЯ — 50 років від дня народження В. І. Карвасарного — художника-графіка. Народився в с. Петраші Вільковецького р-ну.
- 9 БЕРЕЗНЯ — 55 років з часу визволення м. Красилова та м. Старокостянтинова від німецько-фашистських загарбників.

- 12 БЕРЕЗНЯ — 55 років від дня народження С. І. Сохаської — українського літературознавця, краєзнавця Поділля, кандидата філологічних наук, доцента, лауреата республіканської премії ім. І. Огієнка. З 1988 року — декан філологічного факультету Кам'янець-Подільського педагогічного університету.
- 17 БЕРЕЗНЯ — 55 років з часу визволення м. Волочиська від німецько-фашистських загарбників.
- 21 БЕРЕЗНЯ — 15 років з часу виключення з облікових даних сіл Барвінкове і Чугор Чабанівської сільради, с. Лука-Врублівецька Врублівецької сільради в зв'язку з будівництвом Дністровського комплексного гідровузла (згідно з рішенням Хмельницького облвиконкому від 21. 03. 1984 року).
- 22 БЕРЕЗНЯ — 90 років від дня народження С. І. Климовича (1909—1946) — Героя Радянського Союзу, уродженця м. Шепетівки.
- 23 БЕРЕЗНЯ — 55 років з часу визволення смт Летичів від німецько-фашистських загарбників.
- 24 БЕРЕЗНЯ — 75 років від дня народження М. Ф. Тищука (1924—1985) — поета-гумориста. Народився в с. Йосипівка Старокостянтинівського р-ну).
- 25 БЕРЕЗНЯ — 75 років від дня народження Л. С. Нагорного — диригента, самодіяльного педагога. Народився і проживає в с. Баламутівка Ярмолинського р-ну.
- 25 БЕРЕЗНЯ — 55 років з часу визволення м. Хмельницького, смт. Чемерівці, смт. Деражня від німецько-фашистських загарбників.
- 26 БЕРЕЗНЯ — 55 років з часу визволення смт. Городок від німецько-фашистських загарбників.
- 26 БЕРЕЗНЯ — 55 років з часу визволення м. Кам'янця-Подільського від німецько-фашистських загарбників.
- 27 БЕРЕЗНЯ* — 170 років від дня народження А. І. Димінського (1829—1905) — українського фольклориста, етнографа, краєзнавця Поділля. Закінчив Кам'янець-Подільську повітову школу. Збирав фольклорно-етнографічні матеріали у багатьох селах сучасної Хмельниччини.
- 27 БЕРЕЗНЯ — 55 років з часу визволення смт. Вінківці, Нова Ушиця, Ярмолинці від німецько-фашистських загарбників.

- 3 КВІТНЯ — 90 років від дня народження В. П. Беляєва (1909—1990) — українського і російського письменника, лауреата Державної премії СРСР і Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка. Народився в м. Кам'янці-Подільському.
- 4 КВІТНЯ — 225 років від дня народження З. Доленга-Ходаківського (1774—1825) — польського і українського фольклориста, етнографа і археолога. Бував на Поділлі, де записав чимало народних пісень.
- 7 КВІТНЯ — 55 років від дня народження Б. М. Негоди — відомого українського художника. Народився і проживає у Кам'янці-Подільському.
- 8 КВІТНЯ — 70 років з часу смерті Г. П. Житецького (1866—1929) — українського історика, літературознавця. Народився в м. Кам'янці-Подільському.
- 11 КВІТНЯ — 145 років від дня народження М. Г. Савіної (1854—1915) — видатної російської актриси. Народилася в м. Кам'янці-Подільському.
- 17 КВІТНЯ — 75 років від дня народження Ю. П. Ясного (справжнє прізвище Альперін; 1924—1977) — українського письменника. Народився в м. Кам'янці-Подільському.
- КВІТЕНЬ — 80 років з часу виходу газети «Прибузька зоря» — органу Хмельницької районної ради народних депутатів та районної держадміністрації.
- КВІТЕНЬ — 40 років з часу пуску в дію Хмельницького заводу трансформаторних підстанцій (нині ВАТ «Укрелектроапарат»).
- 1 ТРАВНЯ — 20 років з часу заснування Волочиського історичного музею.
- 7 ТРАВНЯ — 90 років від дня народження В. С. Тітова (1909) — відомого на Поділлі балетмейстера, з 1934 по 1955 рр. артиста балету, балетмейстера облмуздрамтеатру ім. Г. Петровського, керівника ансамблю танцю гарнізонного Будинку офіцерів, балетмейстера обласного Будинку народної творчості.
- 9 ТРАВНЯ* — 100 років від дня народження М. П. Балуховського (1899—1977) — видатного українського геолога, доктора геологомінералогічних наук, лауреата Ленінської премії. Народився в с. Вільховець Новоушицького р-ну.

- 10 ТРАВНЯ — 120 років від дня народження С. В. Петлюри — голови Директорії, воєначальника. Під час громадянської війни перебував у Кам'янці-Подільському, Проскуріві, Старокостянтинові.
- 14 ТРАВНЯ — 95 років від дня народження Н. Д. Моргуліса (1904—1976) — фізика, члена-кореспондента АН України. Народився в Летичеві.
- 15 ТРАВНЯ — 75 років від дня народження С. С. Березанської — доктора історичних наук, археолога, лауреата Державної премії України. Народилася в м. Кам'янці-Подільському.
- 16 ТРАВНЯ — 60 років від дня народження М. А. Ігнатенка — літературознавця, перекладача, кандидата філологічних наук. Народився в с. Тинна Дунаєвського р-ну.
- 22 ТРАВНЯ — 80 років від дня народження Ф. Є. Гончарука — Героя Радянського Союзу, уродженця с. Куражин Новоушицького р-ну.
- 25 ТРАВНЯ — 95 років від дня народження О. Г. Горещької — української поетеси. Народилася в с. Остропіль Старокостянтинівського р-ну.
- 29 ТРАВНЯ — 70 років з часу заснування Вербецького вапнякового заводу (нині Вербецького кар'єру) Кам'янець-Подільського р-ну.
- 29 ТРАВНЯ — 40 років з часу відкриття Хмельницького музичного училища.
- ТРАВЕНЬ — 70 років з часу заснування сільгоспартілі «Освіта» с. Нігин Смотрицького р-ну (нині КСП «Нігинське» Кам'янець-Подільського р-ну).
- ТРАВЕНЬ — 405 років з часу першої документальної згадки про м. Шепетівку.
- ТРАВЕНЬ — 35 років з часу заснування ансамблю танцю «Подільничик» Хмельницького Палацу творчості дітей та юнацтва — володаря багатьох премій, лауреата міжнародних фестивалів та конкурсів, зразкового художнього колективу України.
- 1 ЧЕРВНЯ — 120 років від дня народження Б. М. Мартоса — державного і громадського діяча, вченого-економіста. В роки національно-визвольних змагань жив у Кам'янці-Подільському. Був Членом Центральної Ради, головою Ради Міністрів УНР.

- 3 ЧЕРВНЯ — 50 років від дня народження М. П. Стрельбицького — поета, критика. Народився в с. Майдан-Вербецький Летичівського р-ну.
- 7 ЧЕРВНЯ — 70 років від дня народження А. І. Мамалиги — українського історика, архівіста, краєзнавця Поділля, кандидата історичних наук, доцента. Народився в с. Ходорівці Кам'янець-Подільського р-ну.
- 8 ЧЕРВНЯ* — 70 років від дня народження В. І. Кравчука — музичного педагога, самодіяльного композитора, заслуженого працівника культури України, члена обласної організації національної Спілки письменників України, журналіста. Народився в с. Кіндратки Ізяславського р-ну.
- 11 ЧЕРВНЯ — 35 років тому (1864) Красилів віднесено до категорії міст районного підпорядкування.
- 15 ЧЕРВНЯ — 105 років від дня народження М. Г. Чеботарьова (1894—1947) — математика, члена-кореспондента АН СРСР, лауреата Державної премії СРСР, заслуженого діяча науки Російської Федерації. Народився в м. Кам'янці-Подільському.
- 15 ЧЕРВНЯ — 90 років від дня народження М. О. Кільчевського (1909—1979) — вченого в галузі механіки і математики, академіка АН України, заслуженого діяча науки України, лауреата Державної премії України. Народився в м. Кам'янці-Подільському.
- 17 ЧЕРВНЯ — 75 років від дня народження В. І. Ладижця — українського письменника, лауреата премії імені Лесі Українки. Народився в с. Харківці Старосинявського р-ну.
- 20 ЧЕРВНЯ — 60 років від дня народження В. Ф. Василяш-ка — українського поета. Народився в с. Куражин Новоушицького р-ну.
- 20 ЧЕРВНЯ — 55 років від дня народження О. П. Шиманського — заслуженого артиста України, балетмейстера-постановника Хмельницького муздрамтеатру ім. Г. Петровського.
- 23 ЧЕРВНЯ — 110 років від дня народження А. А. Ахматової (1889—1966) — видатної російської поетеси, перекладачки, родина якої проживала у с. Слобідка-Шелехівська Деражнянського р-ну.

- 23 ЧЕРВНЯ — 75 років від дня народження Г. Я. Храпача — поета і прозаїка, члена обласної організації Національної Спілки письменників України. Народився в с. Гелетинці Хмельницького р-ну.
- 24 ЧЕРВНЯ* — 105 років від дня народження В. Ю. Січинського (1894—1962) — відомого історика архітектури, літературознавця та мистецтвознавця, професора. Народився в Кам'янці-Подільському.
- 28 ЧЕРВНЯ — 75 років від дня народження Л. Й. Кравець — прозаїка, перекладачки. Народилася в м. Кам'янці-Подільському.
- ЧЕРВЕНЬ — 50 років з часу відкриття в м. Шепетівці школи № 6.
- 1 ЛИПНЯ — 70 років від дня народження В. С. Волівача — музичного педагога, поета, самодіяльного композитора, директора Полонської ДМШ. Народився в с. Юровщина Полонського р-ну.
- 9 ЛИПНЯ — 40 років з часу відкриття у м. Хмельницькому школи № 16.
- 10 ЛИПНЯ — 55 років з часу переведення райцентра з с. Довжок в м. Кам'янець-Подільський, Довжоцький район перейменовано в Кам'янець-Подільський.
- 12 ЛИПНЯ — 100 років від дня народження І. М. Коцюбинської (1899—1977) — літературознавця, дочки М. Коцюбинського. У 1926—1930 рр. жила і працювала на Хмельниччині. Була у Городку, Волочиську, Проскурові.
- 13 ЛИПНЯ — 105 років від дня народження Б. Б. Кафенгауза (1894—1969) — відомого історика, доктора історичних наук, професора. Народився в м. Проскурові (Хмельницькому).
- 19 ЛИПНЯ — 60 років від дня народження В. О. Котомкіна (1939—1995) — поета. З 1944 року проживав у м. Хмельницькому.
- 20 ЛИПНЯ — 115 років від дня народження М. Т. Туркала (1884—1929) — вченого, педагога, професора математики Подєбрадської господарської академії. Народився в с. Кузьмин Городоцького р-ну.
- 20 ЛИПНЯ — 55 років від дня народження А. Й. Ненцінського — поета, члена обласної організації Національної Спілки письменників України. Народився в с. Веснянки Старокостянтинівського р-ну.

- 20 ЛИПНЯ — 55 років від дня народження В. С. Прокопчука — краєзнавця Поділля, кандидата історичних наук, Народився в с. Блищанівка Дунаєвецького р-ну.
- 21 ЛИПНЯ — 75 років з часу розформування Берездівського району Шепетівської округи, територія якого віднесена до Ганнопільського, Полонського, Славутського, Судилківського районів.
- 22 ЛИПНЯ — 75 років від дня народження А. А. Горчинського — заслуженого артиста України, у 1968—1974 рр. був головним режисером обласного музично-драматичного театру ім. Г. Петровського.
- 28 ЛИПНЯ — 75 років від дня народження В. А. Овсійчука — мистецтвознавця в галузі історії та теорії мистецтва, лауреата Державної премії України. Народився в с. Малий Скнит Славутського р-ну.
- 1 СЕРПНЯ — 80 років від дня народження М. Г. Зельдовича — літературознавця, доктора філологічних наук, професора. Народився в м. Кам'янці-Подільському.
- 1 СЕРПНЯ — 10 років з часу відкриття санаторію «Товтри» в Сатанові Городецького р-ну.
- 4 СЕРПНЯ — 150 років від дня смерті С. Грози (1792—1849) — польського письменника, публіциста, представника «української школи» в польській літературі. Народився в смт. Меджибожі Летичівського р-ну.
- 9 СЕРПНЯ — 80 років від дня народження В. П. Баранова — Героя Радянського Союзу, уродженця с. Андріївка Ярмолинецького р-ну.
- 17 СЕРПНЯ — 80 років від дня народження І. С. Жулкевського — відомого українського актора, народного артиста України. Народився в Хмельницькому.
- 19 СЕРПНЯ — 55 років з часу загибелі В. Д. Булаєнка (1918—1944) — українського поета, члена Спілки письменників (посмертно). Народився в с. Сорокодуби Красилівського р-ну.
- 19 СЕРПНЯ — 50 років від дня народження Т. М. Плющ — співачки, заслуженого працівника культури України, викладача музичних дисциплін Кам'янець-Подільського педагогічного університету, лауреата республіканських та міжнародних фестивалів. Народилася в Кам'янці-Подільському.

- 24 СЕРПНЯ — 85 років від дня народження Ф. П. Шевченка (1914—1995) — вченого-історика, члена-кореспондента АН України. Народився в Дунаївцях.
- 24 СЕРПНЯ — 75 років від дня народження І. О. Брили — відомого організатора театральної справи, заслуженого працівника культури України. Працював директором Хмельницького обласного театру ім. Г. Петровського з 1968 по 1984 р. Народився в с. Козачки Летичівського р-ну.
- 27 СЕРПНЯ — 25 років від дня смерті у Кам'янці-Подільському М. П. Годованця (1893—1974) — відомого українського поета — байкаря, перекладача.
- СЕРПЕНЬ — 70 років з часу заснування в с. Привороття Староушицького р-ну с/г артілі «Червоний працівник» (нині приватно-арендне підприємство «Зоря» в с. Подільське Кам'янець-Подільського р-ну).
- 6 ВЕРЕСНЯ — 85 років від дня народження П. К. Бабака — Героя Радянського Союзу, уродженця с. Костянець Старокостянтинівського р-ну.
- 13 ВЕРЕСНЯ — 165 років від дня народження А. П. Свидницького (1834—1871) — українського письменника, етнографа, педагога. В 1851—1856 рр. навчався в Кам'янець-Подільській духовній семінарії.
- 13 ВЕРЕСНЯ* — 80 років від дня смерті К. В. Широцького (1886—1919) — історика мистецтва, етнографа Поділля.
- 15 ВЕРЕСНЯ — 80 років від дня народження О. С. Кучерука — доктора медичних наук, професора, краєзнавця. Народився в с. Коритне Білогірського р-ну.
- 15 ВЕРЕСНЯ — 70 років від дня народження П. В. Махнюка — прозаїка. Народився в с. Коритна Ярмолинського р-ну.
- 17 ВЕРЕСНЯ — 135 років від дня народження М. М. Коцюбинського (1864—1913) — українського письменника-класика. На початку 80-х р. XIX ст. перебував у Кам'янці-Подільському, а також — у Славуті, Проскурові.
- 17 ВЕРЕСНЯ — 75 років з часу заснування в с. Безнісківці Маківського р-ну с/г артілі «Пролетарій» (нині с/г підприємство «Маяк» с. Абрикосівка Кам'янець-Подільського р-ну).

- 23 ВЕРЕСНЯ — 70 років від дня народження Г. Н. Цицалюка — відомого українського композитора, музичного педагога, заслуженого діяча мистецтв України. Народився в с. Подільське Летичівського р-ну.
- 23 ВЕРЕСНЯ — 40 років з часу ліквідації Орининського та Староушицького р-нів.
- 29 ВЕРЕСНЯ — 95 років від дня народження М. О. Островського (1904—1936) — письменника, чие життя та творчість пов'язані з нашим краєм.
- ВЕРЕСЕНЬ — 300 років з часу вигнання турків-осман із Поділля.
- ВЕРЕСЕНЬ — 70 років з часу заснування с/г артілі с. Ходорівці Кам'янець-Подільського р-ну (нині спілка селян ім. Шевченка).
- ВЕРЕСЕНЬ — 35 років з часу відкриття Городоцької дитячої музичної школи.
- 3 ЖОВТНЯ* — 100 років від дня народження К. О. Гордієнка (1899—1993) — відомого українського письменника. Народився в с. Микитинці Ярмолинецького р-ну.
- 3 ЖОВТНЯ — 75 років від дня народження Г. К. Фігурського (1924—1985) — відомого українського драматичного актора, заслуженого артиста України. Працював у Хмельницькому обласному театрі ім. Г. Петровського з 1944 по 1985 рр.
- 9 ЖОВТНЯ — 95 років від дня народження М. П. Бажана (1904—1983) — академіка АН України, поета, письменника-перекладача, літературознавця, державного і громадського діяча, енциклопедиста, Героя Соціалістичної Праці, лауреата Ленінської, двох Державних премій СРСР, Державних премій України. Народився в м. Кам'янці-Подільському.
- 10 ЖОВТНЯ — 110 років від дня народження та 60 років з часу загибелі М. О. Драй-Хмари (1889—19.01.1939) — українського поета, перекладача. З 1819 по 1923 рр. був професором Кам'янецького ІНО. Репресований у 1935 р.
- 12 ЖОВТНЯ — 405 років з дня смерті Г. Д. Смотрицького (1 пол. 16 ст.—1594) — українського письменника, педагога, культурно-освітнього діяча. Народився в с. Смотрич Дунаєвецького р-ну.

14 ЖОВТНЯ — 30 років з часу смерті Софії Мануляк—Пращиської (1895—1969) — громадської діячки, педагога, яка в період громадянської війни жила в Кам'янці-Подільському; працювала в міністерстві фінансів (1919—1920).

17 ЖОВТНЯ — 90 років від дня народження П. О. Кондрашова (1909—1983) — відомого військового диригента, самодіяльного композитора, музичного педагога. Жив у м. Хмельницькому.

21 ЖОВТНЯ — 70 років від дня народження Р. У. Суров'яка — відомого подільського композитора, хормейстера.

22 ЖОВТНЯ — 105 років від дня народження Я. В. Гальчевського (1894—1943) — педагога, військового діяча, полковника армії УНР. Учителював у с. Сахни Летичівського району, звідки призваний у 1914 р. до царської армії.

22 ЖОВТНЯ — 80 років з часу відкриття аграрного факультету в Українському державному університеті в Кам'янці-Подільському (нині Подільська аграрно-технічна академія).

23 ЖОВТНЯ — 105 років від дня народження К. О. Копержинського (1894—1953) — українського і російського літературознавця, фольклориста, етнографа, професора, члена Кам'янець-Подільського наукового при УАН товариства. Народився в с. Глібів Новоушицького р-ну.

ЖОВТЕНЬ — 110 років з часу заснування Полонського фарфорового заводу (1889).

4 ЛИСТОПАДА — 75 років від дня народження Д. В. Грілицького — доктора фізико-математичних наук, професора, заслуженого працівника вищої школи України. Народився в с. Старики Білогірського р-ну.

6 ЛИСТОПАДА — 65 років від дня народження В. А. Маняка (1934—1992) — українського письменника, лауреата Державної премії України ім. Т. Шевченка (по смертю). Народився в с. Криштопівка, Волочиського р-ну.

7 ЛИСТОПАДА — 65 років від дня народження Р. Й. Юзви — поета. Народився в с. Гречана Старосинявського р-ну.

- 14 Листопада — 95 років від дня народження К. І. Геренчука (1904—1984) — доктора географічних наук, професора. Народився в с. Біла Чемеровецького р-ну.
- 17 Листопада — 165 років від дня смерті М. Гославського (1802—1834) — польського поета. Народився в с. Косогірка Ярмолинецького р-ну.
- 18 Листопада — 80 років від дня народження І. М. Дузя (1919—1994) — доктора філологічних наук, професора, літературознавця, заслуженого працівника культури України. Народився в м. Волочиську.
- 22 Листопада — 80 років з часу смерті К. А. Рубчакової (1881—1919) — української драматичної актриси, і співачки. Померла в с. Зіньківці сучасного Кам'янець-Подільського р-ну, похована у Тернополі.
- 22 Листопада — 80 років від дня народження М. Л. Слободяна (1919—1985) — Героя Радянського Союзу, уродженця с. Пилипки Красилівського р-ну.
- 27 Листопада — 115 років від дня народження М. І. Радзівєвського, композитора і диригента, заслуженого артиста України. З 1946 р. працював в обласному театрі ім. Г. Петровського, обласному Будинку народної творчості, очолював хорові колективи обласного центру.
- 30 Листопада — 85 років від дня народження Г. Н. Щерби — академіка АН Казахстану; заслужений діяч науки, лауреат Ленінської премії і Державної премії Казахстану, доктор геолого-мінералогічних наук, професор. Народився в с. Книжківці (Хмельницький).
- 5 ГРУДНЯ* — 100 років від дня народження Б. Войтовича — відомого польського композитора, піаніста і педагога, лауреата Державної премії Польщі. Народився в м. Дунаївці.
- 6 ГРУДНЯ — 80 років від дня народження М. Л. Никольчука — Героя Радянського Союзу, уродженця с. Оришин, Кам'янець-Подільського р-ну.
- 8 ГРУДНЯ — 95 років від дня народження П. М. Жолтовського (1904—1986) — мистецтвознавця, лауреата Державної премії СРСР. Народився в с. Мислятин Ізяславського р-ну.
- 10 ГРУДНЯ — 140 років від дня народження Ю. Й. Січинського (1859—1937) — дослідника історії, археології, етнографії, архітектури Поділля, краєзнавця, громад-

ського діяча. Народився в с. Мазники тепер Деражнянського р-ну.

- 11 ГРУДНЯ — 110 років від дня народження О. Вишні (П. М. Губенка; 1889—1956) — відомого українського письменника, сатирика та гумориста. У 1919 році перебував у м. Кам'янці-Подільському. Тут розпочав літературну діяльність, як фейлетоніст, надрукувавши перший твір у кам'янецькій газеті «Трудова громада».
- 14 ГРУДНЯ — 85 років від дня народження С. К. Гуменюка (1914—1991) — відомого історика-краєзнавця, кандидата історичних наук, бібліографа. Народився в с. Михайлівка Ярмолинецького р-ну.
- 16 ГРУДНЯ — 100 років від дня народження М. П. Савчука (1899—1976) — заслуженого діяча науки України, зоолога, члена-кореспондента АН України. Народився в с. Зубівщина Славутського р-ну.
- 20 ГРУДНЯ — 60 років від дня народження В. С. Войнова — художника-оформлювача, проживає у м. Хмельницькому.
- 22 ГРУДНЯ — 70 років від дня народження В. В. Лупійчука — майстра народної творчості, різьбяр по дереву. Народився в м. Волочиську.
- 23 ГРУДНЯ — 75 років від дня народження В. П. Атамана — відомого українського диригента і композитора. Народився в с. Правдівка Ярмолинецького р-ну.
- 25 ГРУДНЯ — 80 років від дня народження Я. С. Олексієва — Героя Радянського Союзу, уродженця с. Кузьмин Городоцького р-ну.
- 27 ГРУДНЯ — 65 років від дня народження Д. Ю. Онковича — українського поета. Народився в с. Турчинці Городоцького р-ну.
- 28 ГРУДНЯ — 100 років від дня народження Ф. К. Главацького (1899—1963) — заслуженого артиста України. Працював у Хмельницькому обласному театрі ім. Г. Петровського з 1938 по 1957 рр.
- 30 ГРУДНЯ — 55 років з часу трагічної смерті в концтаборі Усольський Пермської області В. О. Дорошенка (1905—1944) — українського мовознавця, педагога, кандидата філологічних наук. Народився в м. Кам'янці-Подільському.

ГРУДЕНЬ — 350 років тому (1649) розпочалося повстання селян і козаків проти польсько-шляхетського гноблення під проводом Д. Нечая.

ГРУДЕНЬ — 365 років з часу заснування м. Славути (1634 р.).

1999 рік

1999 — 855 років з часу першої згадки про смт Стара Ушиця Кам'янець-Подільського р-ну (1144).

1999 — 800 років з часу першої згадки про с. Пахутинці Волочиського р-ну (1199).

1999 — 595 років з часу першої згадки про с. Грим'ячка та Зінків Вільковецького р-ну, смт. Сатанів Городецького р-ну (1404).

1999 — 565 років з часу утворення Подільського воеводства (1434).

1999 — 560 років з часу першої згадки про смт. Нова Ушиця (1439).

1999 — 555 років з часу першої документальної згадки про с. Дружне, Заставки, Котюржинці та Кременчуки Красилівського р-ну.

1999 — 525 років з часу першої згадки про с. Оринин Кам'янець-Подільського р-ну (1474).

1999 — 505 років з часу першої документальної згадки про с. Горбасів Летичівського р-ну (1494).

1999 — 480 років з часу першої згадки про с. Михнів Ізяславського р-ну (1519).

1999 — 465 років з часу першої документальної згадки про с. Мислятин, Сошне Ізяславського р-ну, с. Городище Шепетівського р-ну (1534).

1999 — 440 років з часу першої згадки про с. Лісоводи Городецького р-ну та Вовковинці Деражнянського р-ну (1559).

1999 — 440 років з часу першої згадки про с. Гусятин Чемецького р-ну.

1999 — 500 років з часу проведення люстрації (перепису) оборонних замків Поділля.

1999 — 430 років з часу першої згадки про с. Бубнівка Волочиського р-ну (1569).

- 1999 — 430 років з часу першої згадки про с. Новолабунь Полонського р-ну (1569).
- 1999 — 430 років з часу першої документальної згадки про с. Сербинівка Старокостянтинівського р-ну (1569).
- 1999 — 410 років з часу першої документальної згадки про с. Хролин Шепетівського р-ну (1589).
- 1999 — 410 років з часу першої документальної згадки про с. Капустин Старокостянтинівського р-ну (1589).
- 1999 — 410 років з часу першої документальної згадки про с. Великі Пузирки, Топори Ізяславського р-ну (1589).
- 1999 — 410 років з часу першої документальної згадки про с. Гриценки Красилівського р-ну.
- 1999 — 370 років з часу першої документальної згадки про с. Федірки Волочиського р-ну (1629).
- 1999 — 370 років з часу першої документальної згадки про с. Браїлівка Новоушицького р-ну (1629).
- 1999 — 240 років з часу першої згадки про с. Пасічна Старосинявського р-ну (1759).
- 1999 — 230 років з часу заснування Михайлівської дерев'яної церкви в с. Зінькові Вінковецького р-ну (1769).
- 1999 — 210 років з часу заснування с. Слобідка-Кульчинецька Кам'янець-Подільського р-ну (1789).
- 1999 — 185 років від дня народження О. Пшездзецького (1814—1871) — польського письменника, історика, етнографа, поділлезнавця, видавця. Народився в м. Чорний Острів Хмельницького р-ну.
- 1999 — 180 років як побудована Славутська православна церква Різдва Пресвятої Богородиці (1819).
- 1999 — 170 років з часу заснування Дунаєвецької суконної фабрики (1829).
- 1999 — 170 років з часу перейменування с. Літнівці на Нову Ушицю (1829).
- 1999 — 160 років з часу заснування Городоцького цукрового заводу (1839).
- 1999 — 155 років від дня народження Ф. Д. Ганицького (1844—1937) — відомого українського композитора і педагога. У 1903 році організував музичну школу в Кам'янці-Подільському.
- 1999 — 155 років з часу заснування Климбівського цукрового заводу Ізяславського р-ну (1844).
- 1999 — 155 років з часу заснування школи в с. Струга Новоушицького р-ну (1844).

- 1999 — 150 років з часу заснування Антонінського цукрового заводу Красилівського р-ну (1849).
- 1999 — 135 років з часу заснування церкви в с. Хребтіїв Новоушицького р-ну (1864).
- 1999 — 135 років з часу відкриття церковно-парафіяльної школи в с. Антоніні Красилівського р-ну (1864).
- 1999 — 130 років з часу відкриття в с. Кузьмин Красилівського р-ну однокласного народного училища (1869).
- 1999 — 115 років з часу заснування костюлу в с. Струга Новоушицького р-ну (1884).
- 1999 — 115 років з часу побудови перших цехів Городоцького верстато-будівельного заводу (1884).
- 1999 — 110 років від дня народження С. С. Дложевського (1889—1930) — українського історика, археолога, філолога, професора. Народився в м. Кам'янці-Подільському.
- 1999 — 110 років від дня народження А. Г. Михайловського — доктора сільськогосподарських наук, професора. Народився в с. Колодіївці Кам'янець-Подільського р-ну.
- 1999 — 110 років з часу заснування школи в с. Іванківці Новоушицького р-ну (1889).
- 1999 — 105 років від дня народження П. В. Корчового — доктора сільськогосподарських наук, професора. Народився в с. Жабинці Новоушицького р-ну.
- 1999 — 100 років з часу заснування Сатанівського та Старокостянтинівського цукрових заводів (1899).
- 1999 — 90 років з часу заснування Славутського заводу «Будфарфор». (1909).
- 1999 — 90 років від дня народження І. С. Зеленьюка (1909—1966) — українського історика, краєзнавця Поділля, кандидата історичних наук. В 1946—1966 рр. — ректор Кам'янець-Подільського педінституту.
- 1999 — 90 років від дня народження І. М. Ройтера — доктора технічних наук, професора. Народився в м. Ярмолинці.
- 1999 — 85 років з часу введення в експлуатацію залізничної лінії Проскурів — Кам'янець-Подільський (1914).
- 1999 — 85 років від дня народження Г. Л. Каца — доктора медичних наук, професора. Народився в с. Михайлівка Ярмолинецького р-ну.

- 1999 — 80 років з часу перебування в Кам'янці-Подільському Директорії та уряду УНР (липень—листопад 1919).
- 1999 — 80 років з часу смерті у Кам'янці-Подільському М. І. Яворського (1842—1919) — відомого краєзнавця Поділля, історика, етнографа, фольклориста, члена Подільського історико-археологічного та церковно-археологічного товариства.
- 1999 — 80 років від дня народження Катерини Білецької (1919—1996) — діячки української культури, дружини поета Олега Ольжича. Народилася у Кам'янці-Подільському.
- 1999 — 70 років від дня народження О. О. Чехівського-краєзнавця Поділля, мовознавця, кандидата філологічних наук. Народився в с. Ямпільчик Чемеровецького р-ну.
- 1999 — 70 років з часу об'єднання дрібних суконних фабрик м. Дунаївці в єдину фабрику ім. В. Леніна (1929).
- 1999 — 70 років з часу заснування Вінковецького консервного заводу (нині відкрите акціонерне товариство) (1929).
- 1999 — 70 років з часу заснування Вінковецького сирзаводу (нині відкрите акціонерне товариство) (1929).
- 1999 — 70 років з часу заснування заводу вогнетривів в с. Михайлючка Шепетівського р-ну (1929).
- 1999 — 45 років з часу створення Коров'єнського СПТУ-34 Теофіпольського р-ну (1954).
- 1999 — 30 років з часу заснування у м. Хмельницькому виробничого об'єднання «Катіон» (1969).
- 1999 — 20 років з часу смерті К. Т. Туркала (1902—1979) — педагога, громадського діяча, члена Центральної Ради. Народився в с. Немиринці Городоцького р-ну. Автор мемуарів «Спогади», «Тортури». Помер у Нью-Йорку.

8 січня

— 60 років від дня народження

Н. П. КАРАСЯ

Петро Прокопович Карась — відомий український поет, член національної Спілки письменників України і Спілки журналістів України, заслужений журналіст України, лауреат обласних премій ім. В. Булаєнка та М. Годованця.

Народився 8 січня 1939 року в селі Коханівка Полонського р-ну в сім'ї колгоспника. Закінчив факультет журналістики Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка (1961).

Працював завідувачем відділами газети «Радянське Поділля», редактором молодіжної газети «Корчагінець», тепер завідує відділом газети «Подільські вісті».

Член Національної Спілки письменників України з 1969 року.

Поетичним творам Петра Карася притаманний глибокий ліризм, уславлення кращих людських якостей, високе громадське звучання. Чимало з них перейняті любов'ю до рідного слова, прадавньої отчої землі, багатой національної культури.

У повісті «Викликаю вогонь» ідеться про подвиг подільця Володимира Майборського, уродженця села Зіньки Білогірського району, котрий за свою відвагу у минулій війні удостоєний Золотої Зірки Героя.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Твори

ВИКЛИКАЮ вогонь: Худ.-докум. повість.— Хмельницький, 1994 — 120 с.

ДВА крила: Поезії.— Львів: Каменяр, 1967.— 87 с.

ЗА ПРАВОМ жити!: Вірші та поеми.— К.: Молодь, 1985. 54 с.

ОЗАРІННЯ: Поезії.— К.: Молодь, 1965.— 62 с.

КОЛИСКА: Поезії— Хмельницький, 1991.— 92 с.

МОНОЛОГ Тараса: (Вірші) // Дивослово.— 1996.— № 10.— С. 8.— (Антологія одного вірша).

ПОДІЛЛЯ // Під отчим небом: Вірші про Україну і Поділ. край.— Хмельницький, 1993.— С. 5—8.— (Поетична Хмельниччина: давне і сучасне).

СОЛОМІЯ: Вірші та поема — Хмельницький: «Поділ. вісті», 1998.— 102 с. — (Поетична Хмельниччина: давне і сучасне).

СТО поезій ста поетів.— Хмельницький: Поділля, 1992.— 112 с.

ПЕТРО Карась.— С. 33.

УДАРНА ланка: /Докум. нарис про Героя Соц. Праці М. Янчука. /Львів: Каменяр, 1985.— 38 с.

ЧЕРВОНОЗЕМ: Поезії.— Львів: Каменяр, 1972.— 75 с.

ХМЕЛЬНИЧЧИНА — К.: Мистецтво, 1975.— 25 с.

КАРАСЬ П., Назаров Ф. Буремний Буг: уривок з роману //Поділ. вісті.— 1997.— 25, 27 берез. 13, 15 квіт.

Про П. П. Карася

ВІРНИЙ юнацькому кредо: Нарис //Сваричевський А. Проскурів літературний від давнини до сучасності — Хмельницький, 1998.— С. 128—129.

МАЧКІВСЬКИЙ М. Петрові Карасю — 50. //Літ. Україна.— 1989.— 9 лют.

МАЧКІВСЬКИЙ М. З отчої колиски: /Про зб. поезій «Колиска» //Поділ. вісті.— 1994.— 30 черв.

ДАЙЧМАН С. І стануть вірші сурмачами: /Про зб. «Озаріння» //Рад. Поділля.— 1965.— 14 верес.

БУРБЕЛА В. А. Карась Петро Прокопович //Укр. літ. енцикл. В 5-ти т.— К., 1990.— Т. 2— С. 411—412.

КАРАСЬ Петро Прокопович //Письменники радянської України.— К., 1984.— С. 104.

ПЕТРО Карась. Поет, прозаїк //Літератори Хмельниччини: Довідник обл. орг. Спілки письменників України.— Хмельницький, 1997.— С. 16.

КАРАСЬ Петро Прокопович //Слободянюк П. Я. Культура Хмельниччини.— Хмельницький, 1995.— С. 273—274.

СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. Краса України — Поділля: Літ. карта Хмельниччини — Хмельницький, 1991.— 48 с.

П. П. Карась.— С. 31—32.

КАРАСЬ Петро Прокопович //Мацько В. Літературне Поділля.— Хмельницький, 1991, С. 31.

КАРАСЬ Петро Прокопович //Письменники Хмельниччини: (Бібліогр. показ).— Хмельницький, 1989.— С. 20.

27 березня

— 170 років від дня народження
І. ДИМІНСЬКОГО (1829—14. 1. 1935)

Андрій Іванович Димінський — український фольклорист і етнограф. Народився в с. Борщівці, тепер Могилів-Подільського району Вінницької області. Помер і похований в с. Струга Новоушицького району Хмельницької області.

Після закінчення Кам'янець-Подільської повітової школи Димінський працював в сільських і волосних правліннях сіл Пукляки Кам'янець-Подільського, Нове село Проскурівського, Суслівці, Війтівці Летичівського, Гаврилівці, Калюс, Струга Новоушицького повітів.

Член російського географічного товариства. Зібрав численні фольклорно-етнографічні матеріали (зб. «Казки та оповідання з Поділля»). Записані Димінським пісні надруковано частково в збірках М. Драгоманова, П. Чубинського та ін. Багато праць залишилося в рукописах.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

ДЫМИНСКИЙ А. И. О собрании подольских песен, сказок, загадок //Неделя. — 1969. — 16 нояб.

ЛЕВЧЕНКО М. З поля фольклористики й етнографії. Вип. 2. Знадоба до життєпису подільського етнографа А. І. Димінського. — К., 1928. — 19 с.

ШАЛАК О. Подвиг збирача українського фольклору: (Маловідомі сторінки життєпису видатного збирача народної поетичної творчості А. Димінського) //Нар. творчість та етнографія. — 1994. — № 4. — С. 63—74.

ЛУБКО М. Подвижники народознавства (батько й син Димінські) //Наддністрян. правда. — 1995. — 22, 26, 29 лип.; 2, 9, 12, 16, 19 серп.

БЕРЕКА В. Є. Краєзнавчий доробок А. І. Димінського //Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: Матеріали наук. краєзн. конф. — К., 1997. — С. 239—240.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971. — 706 с.

Про А. І. Димінського. — С. 70.

ДИМІНСЬКИЙ Андрій Іванович //УРЕ. — 2-е вид. — К., 1979. — Т. 3. — С. 347.

ДИМІНСЬКИЙ Андрій Іванович //Рад. енцикл. історії України. — К., 1970. — Т. 2. — С. 23.

ДИМІНСЬКИЙ Андрій Іванович //Баженів Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців ХІХ—ХХ ст.— Кам'янець-Подільський, 1993.— С. 194—195.

ДИМІНСЬКИЙ Андрій Іванович //Мацько В. Літературне Поділля — Хмельницький, 1991. — С. 23.

160 років з дня народження А. І. Димінського //Відзначення знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини в 1989 році: (Метод. рекомендації на допомогу бібліот. працівникам) — Хмельницький, 1988.— С. 12—13.

ДИМІНСЬКИЙ Андрій Іванович //Письменники Хмельниччини: (Бібліогр. покажч.).— Хмельницький, 1989,— С. 62.

БЕРЕЗЕНЬ

До 55-річчя визволення Хмельницької області від німецько-фашистських загарбників

Велика Вітчизняна війна була найсуворішим випробуванням, яке випало на долю нашого народу.

У загальній боротьбі проти німецько-фашистських загарбників активну участь брали трудящі Поділля.

Хмельницька область була окупована протягом 2—18 липня 1941 р. Для трудящих області, як і інших окупованих гітлерівськими військами районів, настали чорні дні кривавого «нового порядку». За роки окупації фашисти вбили і замучили в нашому краї 478 тисяч жителів. До Німеччини на каторжні роботи було вивезено 117 тисяч юнаків і дівчат.

Відступаючи на захід під могутніми ударами Червоної Армії, німецько-фашистські загарбники зруйнували міста, повністю спалили десятки сіл у Славутському, Шепетівському, Полонському, Ізяславському та інших районах північної частини області. Фашисти вивели з ладу майже всі підприємства, знищили в колгоспах сотні тваринницьких ферм, тисячі різних господарських і культурно-освітніх приміщень. Сума збитків, заподіяних окупантами народному господарству області становила 18 558 млн. крб.

Хоч як лютували гітлерівці, їм не вдалося зламати волю населення краю. На території Хмельниччини боротьбу з ворогом вели п'ять партизанських з'єднань, десятки окремих загонів і понад 140 підпільних та диверсійних груп.

Визволення Поділля від ярма німецько-фашистських окупантів розпочалося в січні 1944 року військами Першого Українського фронту.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

СООБЩЕНИЯ советского информбюро. Т. 6. Январь—июнь 1944 года.— М., 1944.— 296 с.

Звільнення міст і сіл обл.— С. 291, 323, 479, 528, 542, 543, 544.

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 рр.): 36. док. і матеріалів — Львів: Каменярь, 1969.— 416 с.

КНИГА Пам'яті України: Іст.-мемор. вид. в 10-томах. Хмельниць. обл.— Хмельницький: Поділля, 1995.

ГОРДОСТЬ и слава Подолии: Очерки о Героях Сов. Союза — уроженцах Хмельниц. обл. /Сост. М. Макухин — Львов: Каменярь, 1985.— 262 с., ил.

МАТЕРІАЛИ ІХ Подільської іст.-краєзн. конф.: Конф. присвячена 50-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні. — Кам'янець-Подільський, 1995.— 488 с.

МАКУХИН М. Е., Мартовские громы. — Хмельницький: Поділля, 1995.— 138 с.

Нариси, присвячені визволенню Хмельниччини від фашистів.

ВОНИ боронили наш край //Голос України.— 1996.— 23 берез.— С. 2.

ЩУР О. Підпільна боротьба з гітлерівцями в північних районах Хмельниччини на початку війни (1941) //Хмельниччина: роки становлення та поступу (1937—1997).— Хмельницький, 1997.— С. 295—299.

ГАРНАГА І. Сприяли партизани /у визволенні Поділля від нім.-фашист. загарбників/ //Поділля.— 1995.— 31 берез.

ЧЕРЕШНЯ Г. Жінки Хмельниччини в роки Великої Вітчизняної війни //Прибуз. зоря.— 1995.— 5, 14 жовт.

УКРАЇНА сниться...: (Неотримані листи подолян, відправлені з Німеччини у 1942—43 рр.) /Держ. архів Хмельниць. обл.; Упоряд.: О. Алтухова, Н. Ільїна, М. Слободян — Хмельницький, 1995.— 130 с.

КОМСЬКИЙ В. Проскурівсько-Чернівецька операція //Армія України.— 1996.— 5 берез.— (З літопису Великої Вітчизняної).

САВОСИН А. А. Корейний перелом в ході війни: Освобождение Подолия, Украины //Хмельницький вечірній. — 1995. — № 3—12, 19, 20.

КРЮКОВСЬКИЙ П. Пам'ятаю тебе, березень 1944-го: Спогади //Вперед.— 1998. — 28 берез.

БУБЯКОВ І. Пройшли переможці Красною площею...: Учасники Параду Перемоги 1945 р. — наші земляки //Ветеран.— 1995. — 16 верес.

ПОХОВАННЯ періоду Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр. на території Хмельниц. обл.: (Каталог пам'ятників) /Хмельниц. обл. краєзн. музей. — Хмельницький, 1993.— 48 с.

ІСАЧЕНКОВА В. Забуті герої: /Ветерани Великої Вітчизняної війни у селах обл. //Поділ. вісті.— 1995. — 15 трав.

НАВІЧНО в пам'яті народній: Теофіпольщина у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 рр. /Упоряд. І. Стасюк — Львів: Каменярь, 1995. — 662 с.

МАЧКІВСЬКИЙ М. Пароль — «Проскурів»: Художньо-документальний роман.— Хмельницький: «Поділля», 1997. — 544 с.

травня

— 100 років від дня народження
М. П. БАЛУХОВСЬКОГО

Микола Пилипович Балуховський (27.IV.(9.V) 1899—6.I. 1977) — видатний український геолог, доктор геолого-мінералогічних наук (з 1957 р.). Народився в с. Вільховець, тепер Новоушицького району. 1926 року закінчив Московську гірничу академію. В 1944—1977 рр. працював в Інституті геології АН України.

Праці Миколи Пилиповича присвячені питанням геологічної будови і нафтогазоносності України. За плідну наукову роботу у 1959 році відзначений Ленінською премією.

ЛІТЕРАТУРА:

О ПРИСУЖДЕНИИ Ленинских премий за наиболее выдающиеся работы в области науки и техники: Постановление комитета по премиям в обл. науки и техники //Правда.— 1959.— 22 апр.

М. П. Балуховському — за участь у відкритті і розробці Шебелин. газ. родовища в Україні.

ІСТОРИЯ міст і сіл Української РСР. Хмельниц. обл.— К.: УРЕ, 1971.— 706 с.

Про М. П. Балуховського.— С. 432.

НАЗАРЕНКО Є. Геолог з Вільхівця /Новоушицького р-ну//Хмельниччина.— 1994.— 7 січ.

БАЛУХОВСЬКИЙ Микола Пилипович //УРЕ.— 2-е вид.— К., 1985.— Т. 12.— С. 538.

БАЛУХОВСЬКИЙ Микола Пилипович //Вчені Хмельниччини: (Бібліогр. покажч.)— Хмельницький, 1988.— С.22—23.

---

8 червня

— 70 років від дня народження
В. І. КРАВЧУКА

Василь Іванович Кравчук народився 8 червня 1929 року в селі Кіндратки Ізяславського району в сім'ї хліборобів. Закінчив Рівненський педагогічний інститут (1957).

Вчителював у Ріпківській середній школі Ізяславського району, після того тридцять років працював директором Ізяславської дитячої музичної школи.

Член національної Спілки письменників України з 1988 року. Автор 15 збірок поезій, повістей, оповідань, публіцистичних нарисів, статей. Друкувався в журналах «Ранок», «Жовтень», «Дніпро», «Україна», «Перець», «Малютко».

Член Музичної спілки України, заслужений працівник культури України, автор понад 200 пісень, з яких понад 100 опубліковані в різних виданнях (переважна більшість з них — на власні тексти).

Василь Іванович — лауреат літературних премій імені Степана Руданського, Микити Годованця (1986), Степана Олійника (1992), Наталі Забіли (1995), премії Якова Гальчевського «За подвижництво у державотворенні» (1996).

У своїх гумористичних та сатиричних творах В. І. Кравчук дотепно і влучно змальовує різноманітні людські характери і життєві ситуації, сміливо викриває негативні явища суспільного буття.

Ліричним поезіям та прозі цього автора притаманні влучність вислову, психологічна достовірність, звернення до історії рідного краю.

ЛІТЕРАТУРА:

Твори

БАЙКИ //Веселий трикутник: Вибр. байки лауреатів премії ім. М. Годованця.— Хмельницький, 1995.— С. 7—9.— (Поетична Хмельниччина: давнє і сучасне).

БІЛЕ море; Чорні тіні; Іванова доля; До совісті земляка: Поезії //Дзвін.— 1997.— № 3.— С. 98—99.

ВЕСЕЛІ Василі: Гумор. /Худож. О. Лещук — Хмельницький: Поділля.— 1996.— 40 с.

ЗА ВЛАСНИМ бажанням: Гуморески та байки — Львів: Каменяр, 1985.— 35 с.

ЛЮБОВ наша — Горинь: Трикнижжя /М. Федунець, В. Кравчук, М. Мачківський — Сімферополь: Доля, 1997.— 80 с.

ОСТАННІЙ візит душогуба: Повісті — Ізяслав, 1993.— 109 с.

ПЛИНЕ хмарка; Лічилка; Бересточки; Лісова дискотека: Вірші для дітей //Жінка. 1998.— № 7.— С. 21.

РІДНИЙ КРАЙ. Сл. Кравчука //Проскурів.— 1995.— 12 лп.

ФАРБУВАННЯ і кохання: (Сатира і гумор) — Ізяслав, 1994.— 70 с.

ЦІНА любові: Гуморист. вірші — К.: Рад. письменник, 1990.— 128 с.

Про В. Кравчука

КУЛЬБОВСЬКИЙ М. Василь Кравчук //Хмельниччина: роки становлення та поступу (1937—1997): (Матеріали Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф.).— Хмельницький, 1997.— С. 102—106.

КУЛЬБОВСЬКИЙ М. На крилах пісні: Назустріч 70-річчю від дня народження В. Кравчука //Творче Поділля: Публіцист. худож. альманах.— Хмельницький, 1998.— С. 132—136.

НЕНЦІНСЬКИЙ А. Будьмо, Василю! //Веселий трикутник — Хмельницький, 1995.— С. 6 — (Поетична Хмельниччина: давнє і сучасне).

КУЛЬБОВСЬКИЙ М. Нев'янучий темперамент Василя Кравчука //Проскурів.— 1995.— 15 берез.

КАРАСЬ П. І музикант, і гуморист //Рад. Поділля. — 1991.— 2 листоп.

МАЧИНА М. Повісті Василя Кравчука //Ровесник — 1994.— 9 квіт.

ЛАПКА Ю. «Веселі Василі» плюс автор /Розмова з В. Кравчуком //Поділ. панорама.— 1997.— № 10.

КУЧМА В. Літературний наставник молодих //Кооператор.— 1998.— 28 трав.

КРАВЧУК Василь Іванович //Кропивницький В. І. Музично-пісенна творчість митців Хмельниччини. — Хмельницький, 1997.— С. 106—115.

ВАСИЛЬ Кравчук. Поет, прозаїк //Літератори Хмельниччини: Довідник обл. орг. Спілки письменників України.— Хмельницький, 1997.— С. 18.

СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. В. Краса України — Поділля: Літ. карта Хмельниччини.— Хмельницький, 1991.— 48 с.

ПРО В. Кравчука.— С. 41.

КРАВЧУК Василь Іванович //Мацько В. Літературне Поділля.— Хмельницький, 1991.— С. 38.

КРАВЧУК Василь Іванович //Артисти, композитори, художники Хмельниччини: (Бібліогр. покажч.).— Хмельницький, 1989.— С. 37—38.

КРАВЧУК Василь Іванович //Письменники Хмельниччини: (Бібліогр. покажч.).— Хмельницький, 1989.— С. 24—25.

---

13 вересня

— **К. В. ШИРОЦЬКИЙ.**

(До 80-річчя від дня смерті)

26.05 (7.06) 1886 — 13.09. 1919

Кость Віталійович Широцький (Шероцький) — історик мистецтва, етнограф Поділля. Народився у с. Вільшанці Ольгопільського повіту, тепер Крижопільського району на Вінничині, в родині священика. Тут пройшли його дитячі роки, тут він здобув початкову освіту. Після закінчення Тульчинської духовної школи К. Широцький навчався у Кам'янець-Подільській духовній семінарії. Одночасно він працював у художньо-промисловій школі під проводом художника В. Розвадовського, який знайомив учнів з українським народним мистецтвом, користуючись зразками народних мотивів з килимів, вишивання, писанок, гончарних виробів.

З 1906 по 1911 рр. він навчається в Петербурзькому університеті на історико-філологічному факультеті. Коло науко-

вих інтересів К. Широцького пов'язане з вивченням української культури та мистецтва. Він підтримує зв'язок з Подільським історико-статистичним комітетом. Протягом 1907—1912 рр. К. Широцький надсилає в подільські часописи, зокрема у «Православну Подолію», свої статті, замітки, розвідки з етнографії подільського краю.

Ще студентом К. Широцький у 1909 р. за дорученням Петербурзького музею етнографії здійснив експедицію до повітів Поділля. Всього з 1909 по 1914 р. він передав у музей понад 1000 зібраних ним експонатів. Кам'янецький повіт в Колекції дослідника представлений писанкарством, Проскурівський, Кам'янецький — одягом, вишивкою, прикрасами з бісеру, предметами, пов'язаними з ритуалами, господарським начинням. Особливу увагу К. В. Широцький звернув на настінні розписи селянських хат, що вже тоді виходили з ужитку. Ним було зібрано понад 50 калъок настінних розписів.

У 1917 р. вчений переїжджає до Києва, звідки постійно проводить експедиції на Поділля. А влітку 1918 р. обирається професором кафедри мистецтв Кам'янець-Подільського державного українського університету.

К. Широцький був автором майже 150 наукових праць, 18 його праць й досі не опубліковані.

Останні два роки Кость Віталійович проживав у своїх батьків у селі. Здоров'я його було виснажене важкою хворобою і 13 вересня 1919 р. він помер у 33-річному віці.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Праці

ПОДІЛЬСЬКІ колядки та щедрівки: (Іх іст. розвиток і смисл)—Хотин, 1991.—32 с.,—(Передрук з журн. «Православная Подолия» за 1908 р.).

ЗНАМЕНИТІ українські артисти — співці XVII—XVIII віку //Музика.—1993.—№ 3.—С. 24—25.

Скорочений варіант ст. К. Широцького, яка друкувалася в газ. «Рада», 1914, 18 черв.

ОЧЕРКИ по истории декоративного искусства Украины: I. Художественное убранство дома в прошлом и настоящем. — К., 1914. (141) с.

ЧЕРТЫ античной и древнехристианской живописи на украинских писанках //Православная Подолия.—1909.—№ 15 —28.

Про К. В. Широцького

ВІНЮКОВА В. М. Етнограф з Поділля К. В. Широцький // Проблеми етнографії, фольклору і соціальної географії Поділля: Наук. зб. — Кам'янець-Подільський, 1992. — С. 12—13.

ГОЛОВАЩЕНКО М. Забуті імена // Культура і життя. — 1995. — 13 верес.

РИБАКОВ М. Біля витоків мистецтвознавчої науки // Музика. — 1993. — № 3. — С. 24. — (Забуті імена).

НАЗАРЕНКО Є. Визнання // Поділля. — 1993. — 15 груд.

- НАЗАРЕНКО Є. Кость Широцький про Шевченкову наречену // Проскурів. — 1998. — 6 берез.

ШИРОЦЬКИЙ (Шероцький) Костянтин Віталійович // УРЕ. — 2-е вид. — К., 1985. — Т. 12. — С. 408.

ШИРОЦЬКИЙ (Шероцький) Костянтин Віталійович // Митці України: Енцикл. довід. — К., 1992. — С. 651.

ШИРОЦЬКИЙ (Шероцький) Костянтин (Кость Віталійович) // Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців ХІХ—ХХ ст.: Історіографія. Бібліографія. Матеріали — Кам'янець-Подільський, 1993. — С. 400.

---

3 ЖОВТНЯ

— 100 років від дня народження
К. О. ГОРДІЄНКА

Кость Олексійович Гордієнко (1899—1993) — видатний український письменник. Народився в с. Микитинці, тепер Ярмолинецького району в родині селянина. Дитинство його пройшло на селі, а з 1910 року він жив в Одесі, куди його батьки переїхали на заробітки.

Закінчивши 1917 року ремісничу школу, працював на різних заводах. Літературна біографія К. Гордієнка розпочалася з газети. У 1920 році він працює в редакції одеської селянської газети «Більшовик», а в 1921 — редагує в Балті повітову газету «Червоне село».

В Одесі і в Балті він познайомився і подружився з В. Сосяурою, В. Катаєвим, К. Паустовським. У 1922 р. К. Гордієнко переходить до Харкова на роботу в редакцію газети «Вісті ВУЦВК».

Від сталінських репресій К. Гордієнко врятувався тим, що в 1928 р. переїхав з тодішньої столиці у віддалений західний Краснокутський район.

У 1934 році К. Гордієнко став членом Спілки письменників України.

За роман-трилогію «Чужу ниву жала», «Дівчина під яблунею», «Буймир» автор удостоєний Державної премії імені Т. Г. Шевченка.

Глибоко психологічний стиль письма приніс К. О. Гордієнку репутацію неперевершеного стража рідного слова, знавця рідного мовлення. Його книжки «Лінія пера» (1932 р.), «Слово про слово» (1964 р.), «Рясне слово» (1978 р.), «Зернися, земле» (1988 р.), публікації в газетах і журналах на захист рідної мови є зразком шанобливого і вимогливого ставлення до скарбу народного.

Помер К. Гордієнко у 1993 році.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Твори

ВИБРАНІ твори: В 2 т. — К.: Дніпро, 1986.

БУЙМИР: Трилогія — К.: Дніпро, 1972 — 278 с.

ЗАРОБІТЧАНИ: Повість.— Х.: Прапор, 1982.— 183 с.

ЗЕРНИСЯ, земле: Нариси, спогади, роздуми — К.: Рад. письменник, 1988.— 165 с.

РЯСНЕ слово: Роздуми і спогади — К.: Рад. письменник, 1978. 135 с.

СІМ'Я Остапа Гура: Повість.— К.: Дніпро, 1989.— 468 с.

Про К. О. Гордієнка

РОДІОНОВ В. Патріарх: Вірш, присвячений К. Гордієнку //Березіль.— 1993.— № 9—12.— С. 16—17.

ЗІНЧЕНКО О. І. Кость Гордієнко: Літ. критич. нарис.— К.: Рад. письменник, 1987.— 174 с.

СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. В. Літописець українського села //Подільської землі сини.— Хмельницький, 1993.— С. 29—31.

МАЧКІВСЬКИЙ М. З домівки, з подільського луку... //Поділ. вісті.— 1992.— 5 листоп.

МАЦЬКО В. І праця невсипуща: До 95-річчя від дня народження К. Гордієнка //Поділ. вісті.— 1994.— 1 жовт.

ДЖУМИГА А. З епістолярної спадщини Костя Гордієнка //Підготував М. Мачківський //Ровесник.— 1995.— 9 черв.

ГОРДІЄНКО Кость Олексійович //УРЕ.— 2-е вид.— К., 1979.— Т. 3.— С. 107.

ЗІНЧЕНКО О. І. Гордієнко Кость Олексійович // Укр. літ. енцикл. В 5-ти т. — К., 1988. — Т. 1. — С. 462.

ГОРДИЄНКО Кость Алексеевич // Лит. енцикл. словарь. — М., 1987. — С. 583.

ГОРДИЄНКО Кость Олексійович // Письменники Рад. України: Біобібліогр. довідник. — К., 1981. — С. 55.

СЛОБОДЯНЮК П. Я. Культура Хмельниччини — Хмельницький, 1985. — 332 с.

Про К. Гордієнка — С. 270.

СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. В. Краса України — Поділля: Літ. карта Хмельниччини. — Хмельницький, 1991. — 48 с.

Про Гордієнка К. — С. 28.

ГОРДИЄНКО Кость Олексійович // Мацько В. Літературне Поділля. — Хмельницький, 1991. — С. 21.

К. ГОРДИЄНКО: Рек. бібліогр. список / Хмельниц. обл. держ. б-ка ім. М. Островського — Хмельницький, 1990. — Буклет.

ГОРДИЄНКО Кость Олексійович // Письменники Хмельниччини: (Бібліогр. покажч.). — Хмельницький, 1989. — С. 13—14.

---

5 грудня

— 100 років від дня народження
Болеслава ВОЙТОВИЧА

Болеслав Войтович — видатний польський композитор, піаніст і педагог. Народився в м. Дунаївці. В 1913—1917 рр. жив у Кам'янці-Подільському. Загальну освіту здобував у Київському та Варшавському університетах. У 1921—1924 рр. навчався у Вищій школі музики ім. Ф. Шопена у Варшаві, удосконалювався по композиції в Парижі. Концертував у Польщі та інших країнах Європи і у США.

Б. Войтович — професор Вищої школи музики ім. Ф. Шопена, Катовицької (з 1945 р.) і Краківської (з 1963 р.) консерваторій.

Для творчості Войтовича характерні поліфонічні прийоми письма, близькі до неокласицизму. Відзначений Державними преміями Польщі у 1948 і 1950 рр.

ЛІТЕРАТУРА:

БЄЛОВА Є. Повернення Войтовича // Поділ. панорама. — 1997. — № 7. (берез.).

- ІСТОРИЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл.
— К.: УРЕ, 1971.— 706 с.
Про Б. Войтовича.— С. 247.
ВОЙТОВИЧ Б. //Слободянюк П. Я. Культура Хмельниччини — Хмельницький, 1995. — С. 298.
ВОЙТОВИЧ Болеслав //УРЕ.— 2-е вид.— К., 1978.— Т. 2.
— С. 361.
ВОЙТОВИЧ Болеслав //Подільської землі сини.— Хмельницький, 1993.— С. 134.
ВОЙТОВИЧ Болеслав //Муз. енциклопедия.— М., 1973.
— Т. 1. — С. 828.
ВОЙТОВИЧ Болеслав //Артисти, композитори, художники Хмельниччини.— Хмельницький, 1989.— С. 34.
-

Юхим СІЦІНСЬКИЙ:

*До 140-річчя від дня народження
(10.XII.1859 — 7.XII.1937)*

Володимир СІЧИНСЬКИЙ:

*До 105-річчя від дня народження
(24.VI.1894 — 25.VI.1962)*

---

140 років тому в родині священика подільського села Мазники (тепер Деражнянського району) народився Юхим Йосипович Сіцинський. Він пішов шляхом батька, діда, прадіда і, закінчивши в Кам'янці-Подільському духовне училище і семінарію, продовжив навчання в Київській духовній академії, яку закінчив в 1885 році і став «кандидатом богослов'я». Та перші чотири роки працював учителем в місті Бахмуті. І лише в 1889 році, повернувшись до Кам'янця-Подільського, прийняв сан священика. Згодом став настоятелем собору Олександра Невського. Та все життя займався дослідженням історії Поділля. Першу краєзнавчу працю надрукував ще в 1881 році. Він відіграв видатну роль і в організації науково-краєзнавчих досліджень. У 1890 році став членом секретаріату «Подільського єпархіального історико-статистичного комітету», а після перетворення його в «Подільське церковне історико-краєзнавче товариство» став в 1903 році головою цього товариства і був ним аж до закриття в 1921 році. В 1890 році він заснував історико-археологічний музей і завідував ним до 1922 року, а потім до 1929 року був його науковим працівником. Завдяки його ентузіазму в музеї були зібрані унікальні колекції старожитностей Поділля,

створена експозиція з історії міста Кам'янця-Подільського, надзвичайно цінна бібліотека зі збірками рукописів і стародруків.

З 1892 до 1918 рр. Сіцинський був редактором почергово періодичних видань «Подольские епархиальные ведомости», «Православная Подолия», членом редколегії газети «Подолия», редагував «Труды», історико-статистичного комітету, а потім історико-археологічного товариства і все життя не втомно досліджував історію Поділля. Йому належить понад 180 наукових праць. Великий розголос мала видана в 1895 р. монографія «Каменец-Подольский», в якій висвітлена вся історія міста до 1893 року. А створена Сіцинським «Археологічна карта Подільської губернії» (1901 р.) зберігає своє значення і сьогодні. Його дослідження історії православних церков переросло в фундаментальну працю по історії населених пунктів Подільської губернії.

Юхим Сіцинський взяв діяльну участь в українському відродженні на Поділлі. Він був серед подільських діячів, які вітали в 1903 році відкриття пам'ятника Котляревському в Полтаві. В 1906 році надрукував перше на Поділлі дослідження про твір Руданського «Кам'янецьке народне свято за описом Стефана Руданського» («Подолия», 1906 р., № 40). В 1906 році він був серед засновників товариства «Просвіта» в Кам'янці-Подільському. Деякий час був членом її керівництва. З поваленням царизму він взяв участь в створенні Української автокефальної православної церкви в Кам'янці-Подільському. В березні 1919 року був обраний приват-доцентом Українського Державного Університету в Кам'янці на Поділлі. До осені 1922 року працював в інституті народної освіти. Був членом кількох краєзнавчих товариств, які почергово існували в місті над Смотричем. В 1920 році він надрукував в Кам'янці «Нариси з історії Поділля», а в 1928 р. в Києві монографію «Оборонні замки Західного Поділля XIV—XVII століття».

Та 25 серпня 1929 року, напередодні свого 70-річчя, Сіцинський був заарештований і свій ювілей зустрів в ув'язненні. Готувався процес над вигаданою Спілкою визволення України. В цій справі був заарештований колишній голова Ради народних міністрів УНР Чехівський, а він виявився сином сестри Сіцинського. Та старий краєзнавець відкинув всі звинувачення і для відкритого процесу не підходив, бо відмовився себе обрехати, на відміну від племінника. Його вирішили вислати до Сибіру в адміністративному порядку на 3 роки. Але режисери процесу розпорядилися його випустити,

«Справу буде про нього остаточно вирішено після того, як відбудеться процес в справі СВУ. Припинити її зараз не можна»,— було написано в телеграмі з столиці. 23 січня 1930 р. з Січинського взяли розписку про невіїзд, про нерозголошення таємниці слідства і випустили. Справа була припинена після завершення процесу над СВУ 21 квітня 1930 року. В 1931 році тільки у Львові було відзначено 50-річчя наукової громадської діяльності Січинського. З ґрунтовною допомогою виступив відомий історик Іван Крип'якевич.

Лише в УРСР про цю подію не згадали. А сам ювіляр, не маючи коштів на життя, виїхав до Києва і влаштувався в Лаврський музей. Та в 1933 році хвороба змусила припинити роботу. А в цей час власний будинок в Кам'янці конфіскували. Повернувшись, вчений деякий час жив в флігелі будинку, а потім його виселили і звідти. І він знімав за плату кімнату на Підзамчі. По дорозі, під час перевезення, значна частина книг його великої бібліотеки загубилася. Та і в ці роки тяжко хворий вчений працював. В той час він написав нарис «Гектор Кам'янецької фортеці» (про Володийовського) рукопис, якої ще й досі зберігається в фондах обласного краєзнавчого музею і чекає на публікацію.

Помер Січинський 7 грудня 1937 року, не доживши 3 дні до 78 років.

Його діяльність продовжив син Володимир, який народився 105 років тому в Кам'янці-Подільському, там же здобув середню освіту. Навчався в інституті будівельних інженерів в Петрограді. В 1917 році повернувся до Кам'янця. Свою публіцистичну діяльність почав наприкінці 1918 року нарисами в газеті «Життя Поділля». Навесні 1919 р. разом з хоровою капелою Кошиця поїхав в гастрольне турне. Лише в жовтні 1920 р. на кілька тижнів заїздив до Кам'янця. Навчався в Празькому університеті. Автор праць з історії української архітектури, особливо церковної. Жив здебільшого в Празі. В 1937 р. надрукував працю «Вступ до українського краєзнавства». Та найвизначнішою його працею стала книга нарисів «Чужинці про Україну», в якій подаються свідчення про Україну з найдавніших часів до середини ХІХ століття. Ця праця була тричі видана (1938, 1942, 1946) і містить цікаві факти про історію Поділля.

В 1943 р. Володимир Січинський (а саме так він підписував, починаючи з 1920 року свої твори) був у Празі заарештований гестапо. Через кілька місяців його випустили з берлінської тюрми Моабіт, де він був ув'язнений. Після війни він з родиною опинився в Німеччині, а в 1949 році пере-

їхав в США, де й помер в 1962 році. Довго про нього на Поділлі було невідомо і лише в 1991 році його праця «Чужинці про Україну» була видана в Києві.

В 1994 році в Кам'янці-Подільському була проведена наукова конференція, на якій був присутній онук Юхима Йосиповича Сіцінського і син Володимира Січинського Ярослав. Їх праці стали здобуттям всіх дослідників Поділля.

Є. Назаренко — краєзнавець, лауреат премії ім. Ю. Сіцінського.

ЛІТЕРАТУРА:

Праці Ю. Й. Сіцінського

МАТЕРІАЛИ для історії цехов в Подолині — Каменець-Подольський, 1904.— 102 с.

НАРИСИ з історії Поділля — Вінниця, 1927.— 74 с.

НАРИСИ з історичної топографії міста Кам'янця-Подільського та його околиць.— Кам'янець на Поділля, 1994.— 60 с.

ОБОРОННІ замки Західного Поділля XIV—XVII ст.: (Іст.-археол. нариси) /Упоряд. С. Трубочанінов; Передмова І. Винокура — Кам'янець-Подільський: Центр поділлєзнавства, 1994.— 96 с.

ПРО обставини мого життя: (Автобіографічне) //Поділ. братство: Інформ. вісник.— 1993. — № 3.— С. 26—31.

ТРУДЫ Подол. епархиал. ист.-статистич. комитета. Вип. 9: Приходы и церкви Подол. губернии /Под ред. Е. Січинського — Каменец-Подольський, 1901.— 1064 с.

Про Ю. Й. Сіцінського

КРИП'ЯКЕВИЧ І. П. П'ятидесятиліття наукової праці Е. Сіцінського //Записки наукового т-ва ім. Шевченка.— Львів, 1931.— Т. 151.— С. 217—223.

ВИНОКУР І. С., Корнілов В. В. Визначний літописець Поділля //Репресоване краєзнавство.— К., 1991.— С. 91—101.

ВИНОКУР І., Корнілов В. Історик Поділля Ю. Й. Сіцінський //Музей і Поділля: Тези доп. наук. конф., присвяченої 100-річчю від дня заснування Кам'янець-Поділ. держ. іст. музею-заповідника — Кам'янець-Подільський, 1990.— С. 7—9.

МОШАК М. І. Ю. Сіцінський — діяч укр. національного руху на Поділлі //Духовні витoki Поділля: творці історії краю — Хмельницький, 1994.— С. 59—62.

ЗАВАЛЬНЮК О. Сіцинський Ю. і Кам'янець-Подільський держ. Укр. університет (1918—1921 рр.) //Духовні витoki Поділля: творці історії краю — Хмельницький, 1994.— С. 62—67.

БЛАЖЕВИЧ Ю., КАСАНЧУК С. Ю. Сіцинський і його книга «Матеріали для історії цехів в Подолії» //Духовні витoki Поділля: творці історії краю.— Хмельницький, 1994.— С. 104—105.

БАЖЕНОВ Л. Євтим Сіцинський і Михайло Грушевський: (3 історії листування на ґрунті дослідження Поділля) //Дивокрай. Вип. 2.— Хмельницький, 1997.— С. 79—80.

НАЗАРЕНКО Є. Арешт Сіцинського //Дивокрай. Вип. 2.— Хмельницький, 1997.— С. 81—82.

ЗЕМСЬКИЙ Ю. С. Матеріали інституту рукопису ЦНБ НАН України ім. Вернадського про діяльність Ю. Й. Сіцинського //Поділля і Волинь у контексті історії укр. нац. відродження: Наук. зб.— Хмельницький, 1995.— С. 292—294.

КАРВАН С., Синиця Н. Архів Ю. Й. Сіцинського у фондах Хмельниц. держ. архіву //Духовні витoki Поділля: творці історії краю.— Хмельницький, 1994.— С. 67—69.

ІСТОРИЯ міст і сіл Української РСР Хмельниц. обл.— К., 1971.— 706 с.

Сіцинський Ю.— С. 14, 15, 47, 200, 299, 322.

СИЦИНСКИЙ Е. И. //Брокгауз А., Эфрон И. Энциклопедический словарь.— СП., 1901.— Т. XXXII.— С. 401.

Праці В. Ю. Січинського

АРХІТЕКТУРА міста Бардієва з рисунками автора — Львів, 1931.— 40 с.

БАРДІІВ — Вид-во Юрія Тищенка, (Б.р.) — 26 с.

ІВАН Мазепа: людина і меценат — Нью-Йорк, 1959.— 53 с.

КРЕХІВСЬКА архітектура — Львів, 1923. — 24 с.

ІСТОРИЯ українського мистецтва: Архітектура. Т. 1—2. — Нью-Йорк: Наук. т-во ім. Шевченка, 1956.

ПАМ'ЯТКИ української архітектури — Філадельфія, 1952 — 62 с.

РОКСОЛАНА: Джерела — назва — історія. Територія — нарід. Археол. знахідки. Культура. Знакове письмо.— Лондон: Укр. видав. спілка, 1957.— 66 с.

РОТОНДИ на Україні: Відбитка з наук. зб. за 1929 р. — К., 1929. — 32 с.

УКРАЇНСЬКА культура. Альбом 35 табл. з 360 рисунками — (Б.м.), (Б.р.) — 34 с.

УКРАЇНСЬКА порцеляна. — Філадельфія: Америка. — 1952.— 18 с.

УКРАЇНСЬКИЙ тризуб і прапор — Вінніпег: Тризуб: 1953.— 69 с.

ЧУЖИНЦІ про Україну: Вибір з описів подорожів по Україні та ін. писань чужинців про Україну за десять століть — 5-е вид. — Авгсбург: Вид-во П. Павловича, 1946.— 117 с.

ЧУЖИНЦІ про Україну: Вибір з описів подорожей по Україні та інших писань чужинців про Україну за десять століть — К.: «Довіра», 1992.— 255 с. — (Сер. «Відродження»).

Про В. Ю. Січинського

КЕЙВАН І. В. Січинський — архітектор, митець-графік, мистецтвознавець, дослідник — Торонто: Евшан — зілля, 1957. — 78 с. — (Майстри укр. мистецтва).

МУШИНКА М. Народознавча та мистецька спадщина Володимира Січинського //Нар. творчість та етнографія.— 1997.— № 1. — С. 3—13.

ВОЛОДИМИР Січинський та Україна: Матеріали між-нар. конф. /Нац. комісія з питань повернення в Україну культ. цінностей при Кабміні України; Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М. Рильського НАН України.— К.: Абрис, 1996.— 174 с.

МАЦЬКО В. Невідоме про відомих: /З архівних док. — спогади В. Січинського про М. Грушевського //Поділ. вісті. — 1995.— 12 січ.

БАЖЕНОВА С. Е. Володимир Січинський і Поділля //Поділля і Волинь у контексті історії укр. нац. відродження: Наук. зб. — Хмельницький, 1995.— С. 295—299.

МАЦЬКО В. Під сонцем Поділля //Поділ. вісті.— 1997. — 4 верес.

НАЗАРЕНКО Є. Володимир Січинський і подільське краєзнавство //Рад. Поділля.— 1991.— 10 груд.

НАЗАРЕНКО Є. Згадки про Поділля в кн. Січинського «Чужинці про Україну» //Поділля і Волинь у контексті історії укр. нац. відродження: Наук. зб.— Хмельницький, 1995.— С. 327—328.

МУШИНКА М. Володимир Січинський і русини — українці Східної Словаччини — Пряшів, 1995,— 124 с.

ЗАРУБІЖНІ українці: Довідник /Я. Балан, Б. Кордан, С. Лазебник та ін.— К.: Україна, 1991.— 252 с.

Січинський В. — С. 206.

СІЧИНСЬКИЙ Володимир Юхимович //Мацько В. Шевченко в серці моїм — Хмельницький, 1996.— С. 34.

З М І С Т

Передмова	3
Знаменні та пам'ятні дати Хмельниччини на 1999 рік	4
60 років від дня народження П. П. Карася	22
170 років від дня народження А. І. Димінського	24
До 55-річчя визволення Хмельницької області від ні- мецько-фашистських загарбників	25
100 років від дня народження М. П. Балуховського	27
70 років від дня народження В. І. Кравчука	28
К. В. Широцький (До 80-річчя від дня смерті)	30
100 років від дня народження К. О. Гордієнка	32
100 років від дня народження Б. Войтовича	34
Юхим Січинський (До 140-річчя від дня народження) ..	
Володимир Січинський (До 105-річчя від дня народження) ..	35

Здано до набору 1.12.98 р. Підписано до друку 21.12.98 р:
Формат 60x84^{1/16}. Папір газетний. Гарнітура літературна. Друк високий.
Ум. друк. арк. 2,56. Умовн: фарбовідб. 2,56. Обл.-вид. арк: 2,4. Зам. 1639:
Тираж 200.
